

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herinrichting Ooijse Graaf, gemeente Berg en Dal

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

22 november 2021 / projectnummer: 3608

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies voor de inhoud van het MER

Het bedrijf K3Delta wil in samenwerking met Stichting Ark Natuurontwikkeling het gebied van de Ooijse Graaf herinrichten. Dit moet zorgen voor het verbinden van natuurgebieden, het herstellen en vergroten van het areaal rietmoeras, het creëren van wandelmogelijkheden en het realiseren van een robuuste klimaatbuffer. De economische basis voor deze gebiedsontwikkeling ligt in een gedeeltelijke ontgronding van het gebied.

Voor deze activiteit moet het bestemmingsplan worden gewijzigd en is een ontgrondingsvergunning nodig. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben als coördinerend bevoegd gezag de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

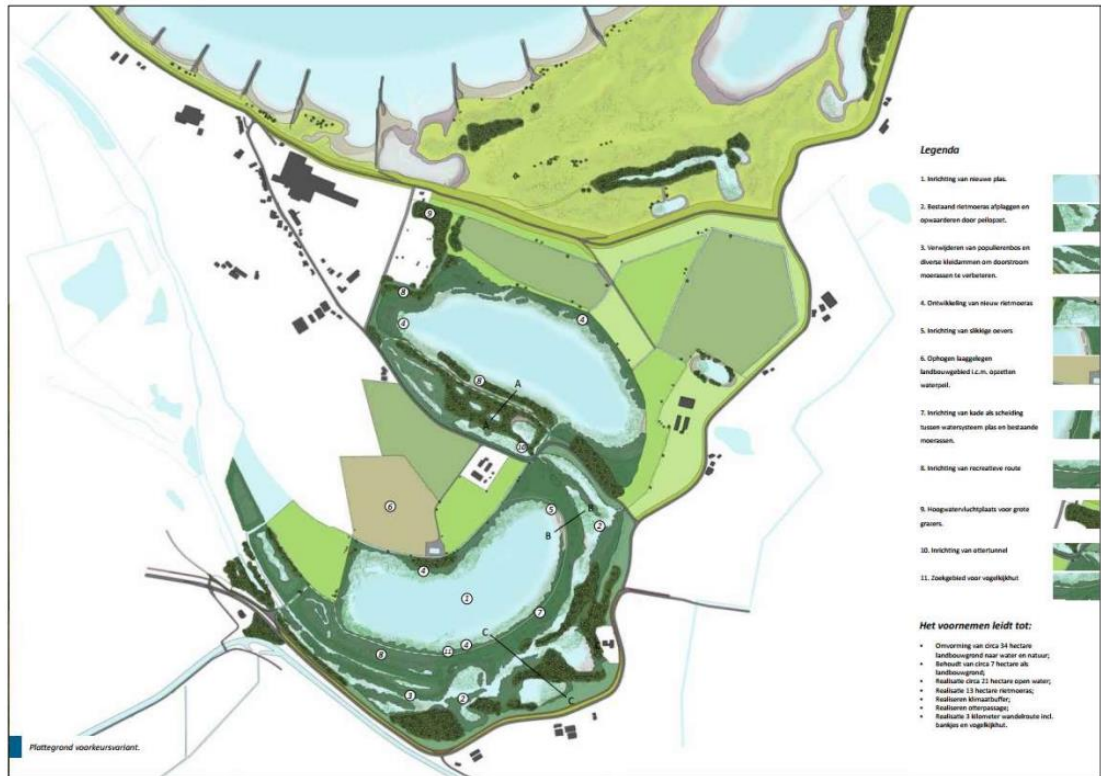
Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de herinrichting van de Ooijse Graaf het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Concrete en toetsbare doelstellingen** Maak de doelstellingen zo concreet mogelijk en geef waar relevant een rangorde aan. Bij de vergelijking van voornemen en varianten kan hier dan aan worden getoetst.
- **Instelling waterpeil** Werk in het MER uit hoe de verschillende doelen gerealiseerd kunnen worden, waarbij rekening wordt gehouden met de diverse vereiste waterpeilen in het gebied en het effect van de waterstand van de Waal. Ga hierbij in op de natuurdoelen en de gebiedsopgaves vanuit met name Natura 2000. Geef op basis van de rangorde in de doelstellingen een helder overzicht van gemaakte keuzes en beschrijf waar deze conflicteren, dan wel elkaar versterken.
- **Autonome ontwikkeling** Laat zien wat er wel en wat juist niet tot het plan en de varianten hoort. Maak bij de beschrijving van de varianten duidelijk welke ontwikkelingen te verwachten zijn, zonder dat het voornemen of een van de varianten wordt uitgevoerd. Dit maakt het verschil tussen de varianten scherper.
- **Effecten** Maak onderscheid tussen tijdelijke en permanente effecten. Bij tijdelijke effecten gaat het om de aanlegfase van de plas. Voor deze fase moeten vooral hinderaspecten voor de omgeving en stikstofbelasting worden beschreven. In de permanente fase gaat het vooral om de effecten van de uitbreiding van het areaal natuur in negatieve en positieve zin.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie R&D Ooijse Graaf (hierna NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Figuur 1: De gewenste inrichting met uitbreiding van het rietmoeras (bron: NRD).

Aanleiding MER

Het bedrijf K3Delta wil in samenwerking met Stichting Ark Natuurontwikkeling het gebied van de Ooijse Graaf herinrichten. Het doel van de herinrichting is het verbinden van natuurgebieden, het herstellen en vergroten van het areaal rietmoeras, het creëren van wandelmogelijkheden en het realiseren van een robuuste klimaatbuffer. De economische basis voor deze gebiedsontwikkeling ligt in een ontgronding van het gebied. Het projectgebied is 41 hectare groot. 13 hectare hiervan wordt ingericht als moerasgebied, 21 hectare als open water en 7 hectare blijft landbouwgrond. Voor deze activiteiten moet het bestemmingsplan worden gewijzigd en is een ontgrondingsvergunning nodig. Het college van Burgemeester en Wethouders van Berg en Dal is initiatiefnemer voor de wijziging van het bestemmingsplan, die nodig is om de herinrichting mogelijk te maken. De gemeenteraad van Berg en Dal is bevoegd gezag. K3Delta is initiatiefnemer voor de ontgrondingsvergunning. Voor dat besluit zijn Gedeputeerde staten van de provincie Gelderland bevoegd gezag. Daarnaast is de provincie ook coördinerend bevoegd gezag in deze procedure.

Omdat de te ontgronden oppervlakte groter is dan 25 hectare moet eerst een MER worden opgesteld (categorie C16.1 uit het Besluit milieueffectrapportage).

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. De Provincie Gelderland besluit over de Ontgrondingsvergunning en de gemeente Berg en Dal over het bestemmingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3608 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Doelstellingen, beleidskader en besluiten

2.1 Doelstellingen en bijbehorende randvoorwaarden

In de NRD worden vier hoofddoelstellingen van het project genoemd:

- Het uitbreiden van het areaal rietmoeras;
- Het realiseren van nieuwe natuur;
- Het verbinden van natuurgebieden;
- Het beter beleefbaar maken van het gebied.

De winning en verkoop van zand wordt in de NRD genoemd als middel om de doelstellingen te bereiken. Uit het feit dat het eindresultaat, naast het realiseren van 13 hectare rietmoeras, 21 hectare open water bevat, leidt de Commissie af dat het aannemelijk is dat zandwinning ook een van de doelen van het project is. Mocht zandwinning alleen een middel zijn om de genoemde doelen te realiseren, dan zou dat niet resulteren in open water maar in (bijvoorbeeld) meer rietmoeras.

Maak daarom in het MER duidelijk of zandwinning een van de (hoofd)doelen is of louter een middel is om andere doelen te realiseren. Geef in dat laatste geval aan waarom er is gekozen voor 21 hectare open water en niet voor het realiseren van meer areaal van de andere doelen.

De diverse functies stellen verschillende eisen aan de inrichting van het gebied. Uit de NRD blijkt dat de instelling van het waterpeil hierin een cruciaal punt is.

De Commissie adviseert de verschillende doelstellingen concreet en toetsbaar uit te werken en de rangorde hierin aan te geven. Geef aan welke fysieke (rand)voorwaarden dit stelt aan de omgeving en de inrichting. Deze beschrijving vormt vervolgens de basis voor de keuze van de te ontwikkelen alternatieven en varianten. Werk dit in ieder geval uit voor de volgende onderwerpen:

Natuur

De keuze voor rietmoeras komt overeen met één van de kernopgaves voor het Natura 2000-gebied Rijntakken¹. Motiveer wat de meerwaarde is van de uitbreiding van het rietmoeras in de Erlecomse waard aanvullend op de al bestaande natuur voor moerasvogels in de Rijntakken.

Beschrijf welke natuurgebieden met elkaar worden verbonden en wat daarvan het ecologisch doel is. Geef aan hoeveel nieuwe natuur er zal worden gerealiseerd. Betrek in de beschrijving de doelstellingen die voortkomen uit nationaal en provinciaal beleid (Natura 2000, KRW², GNN³).

Werk op basis hiervan uit wat de randvoorwaarden zijn voor bijvoorbeeld het peilbeheer voor de verschillende inrichtingsvarianten.

Zandwinning

Geef binnen de hoofddoelstellingen van het project wat de minimale en maximale hoeveelheden te winnen zand zijn en wat minimaal wordt nagestreefd. De omvang van de zandwinning in tijd, diepte en oppervlakte is bepalend voor onder andere de effecten in ontgrondingsfase, voor de reikwijdte waarbinnen inrichtingsalternatieven kunnen worden

¹ 3.08: Kwaliteitsverbetering en uitbreiding rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp A021, grote karekiet A298).

² Kaderrichtlijn Water.

³ Gelders Natuur Netwerk.

ontwikkeld en voor welke natuurdoelen kunnen worden gehaald. Maak deze beperkingen en mogelijkheden concreet.

Beleving

Werk de doelstelling op het gebied van beleefbaarheid uit: ga in op doelgroep(en), toegankelijkheid en het toepassen van inrichtingsmaatregelen.

Klimaatbuffer

In de NRD wordt gesteld dat het gebied potenties biedt voor het ontwikkelen van een klimaatbuffer. Maak dit concreet en beschrijf wat dit betekent voor de inrichting.

2.2 Beleidskader

In de NRD wordt ingegaan op een aantal relevante beleidskaders. Geef in het MER aan welke overige beleidskaders van belang zijn en welke randvoorwaarden hier voor de inrichtingsalternatieven uit voortkomen. Hierbij moet ook, gezien de nabijheid van de grens, het relevante Duitse beleid worden beschreven. Verder is de afstemming met het Waterschap over mogelijkheden en beperkingen van belang, in verband het mogelijk te nemen peilbesluit en het vervallen van een A-watgang.

Formuleer welke doelstellingen er voor het gebied zijn vanuit het vigerend beleid voor landschap, recreatie en cultuurhistorie en welke randvoorwaarden en uitgangspunten dit geeft bij de planvorming. Denk bij de beschrijving van het beleid onder andere aan de Gelderse Omgevingsvisie en het Landschapsonwikkelingsplan van Berg en Dal. Geef voor recreatie aan wat de ruimtevraag in het gebied is.

2.3 Te nemen besluit(en)

Het MER wordt opgesteld voor de ontgrondingsvergunning en het bestemmingsplan. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef een samenhangend beeld van de (vervolg)besluiten, vergunningen en ontheffingen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van het gebied. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en varianten

De voorgenomen activiteit is een herinrichting van het gebied van de Ooijse Graaf door middel van zandwinning. In het gebied ontstaat 21 hectare open water, wordt 13 hectare rietmoeras ontwikkeld en blijft 7 hectare in gebruik als landbouwgrond. Daarnaast zijn in de NRD nog twee varianten ontwikkeld, de variant Rivierdynamiek en de variant Bosontwikkeling. Neem in het MER een duidelijke beschrijving op van het voornemen en van de beide varianten. Deze dienen zodanig te worden uitgewerkt dat een zinvolle, onderlinge vergelijking mogelijk is. Motiveer de keuze voor de varianten en laat zien waarin ze onderling onderscheidend zijn en in hoeverre ze voldoen aan de uitgewerkte doelstellingen. In hoeverre voldoen de varianten Bosontwikkeling en Rivierdynamiek bijvoorbeeld aan de doelstelling voor rietmoeras? Welke andere varianten zijn in beeld geweest? Laat in het MER duidelijk zien wat tot het voornemen behoort en wat autonoom is of aan derden wordt overgelaten.

Werk uit hoe het watersysteem kan worden ingericht om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de condities, die het rietmoeras moet hebben ten aanzien van het beoogde broedgebied voor kritische moerasvogels. In welke mate is dit realiseerbaar? Mocht blijken dat de inrichtingsmaatregelen niet afdoende zijn om een geschikt biotoop voor moerasvogels te ontwikkelen, welke extra maatregelen moeten dan worden genomen om de doelstellingen toch te realiseren?

Het voornemen kan conflicteren met andere belangen, doelstellingen en randvoorwaarden. Werk het voornemen en de varianten zodanig uit dat eenduidig inzicht ontstaat in de consequenties van het bereiken van de verschillende doelstellingen. Onderzoek of er veelbelovende onderdelen van de varianten zijn, die aan het voornemen kunnen bijdragen.

Motiveer de grenzen van het plan- en studiegebied. Denk hierbij ook aan de effecten die het initiatief in Duitsland kan hebben. Het plangebied is 41 hectare groot. Beschrijf welke maatregelen buiten deze zone, bijvoorbeeld in het aangrenzende Natura 2000-gebied of het Gelders Natuur Netwerk in samenhang met het voornemen worden genomen en wie daarvoor verantwoordelijk is. Ga hierbij specifiek in op variant 3, omdat hiervoor maatregelen worden voorgesteld die veel verder reiken dan het plangebied.

Maak bij de beschrijvingen van de voorgenomen activiteit en varianten steeds onderscheid in tijdelijke en permanente activiteiten en maatregelen. Specifiek vraagt de Commissie daarin aandacht voor de volgende onderwerpen:

- De grondstoffenbalans en het grondstromenplan, in ruimte en tijd.
- De wijze waarop het zand wordt gewonnen en afgevoerd.
- Het kwantificeren van de verkeersbewegingen.
- De diepte van afgraven voor verschillende, representatieve delen van het gebied. Geef dit in profielen weer. Vertaal de afgraving naar ruimtelijke eindbeelden. Indien bij de verschillende varianten andere eindbeelden ontstaan, bijvoorbeeld in de afwerking van de oevers, breng dan de verschillen in beeld.
- De uitgangspunten voor het waterpeil in de verschillende varianten en hoe dit wordt gerealiseerd. Denk hierbij aan grondwaterstandsveranderingen, vernatting en verdroging, effecten op de (grond)waterkwaliteit en waterveiligheid.
- Geef aan of er een monitoringsysteem voor grond- en oppervlaktewater is of wordt opgezet. Onderzoek daarbij aan of de bestaande peilbuizen van het waterschap toereikend zijn om de effecten op de omgeving te bepalen.
- De (langzaam) verkeersroutes: welke worden tijdelijk of definitief aangepast?
- De oplevering van de verschillende projectonderdelen, in tijd en plaats.
- De inrichting van het gebied. Geef aan op welke wijze het rietmoeras wordt ontwikkeld en wat de beoogde eindbeelden zijn.

4 Bestaande toestand van het milieu en milieugevolgen

4.1 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de

te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied zoals de maatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water⁴.

Motiveer in het MER waarom ontwikkelingen gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of als onderdeel van het voornemen. Dit is belangrijk om de effecten van het voornemen en de varianten goed te kunnen beoordelen.

Gebruik bij de beschrijving herkenbaar en overzichtelijk kaartmateriaal, waarin tenminste alle (beschermde) natuurgebieden en geluidgevoelige bestemmingen in het studiegebied worden aangegeven.

4.2 Effectbepaling

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de varianten moeten in het MER voor alle fases van het project helder worden beschreven.

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid en dergelijke) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie en dergelijke). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven en varianten. Besteed aandacht aan zowel negatieve als positieve gevolgen van het voornemen. Ga in op mogelijk grensoverschrijdende effecten.

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de varianten moeten onderling én met de referentiesituatie (zie paragraaf 4.1) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is laten zien in hoeverre het voornemen en de varianten andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en helder visueel materiaal en betrek daarbij de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de varianten aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en zo veel mogelijk kwantificeerbare toetsingscriteria.

4.3 Waterhuishouding en peilbeheer

Beschrijf de gevolgen van de uitbreiding van de zandwinning voor het regionale en lokale grond- en oppervlaktewatersysteem. Doe dit voor het gehele gebied⁵. Breng in beeld wat de waterdiepte van de toekomstige plas is. In het voornemen is de grond- en oppervlaktewaterhuishouding een cruciaal onderdeel, omdat het bepalend is voor de mogelijkheden van het ontstaan van een volwaardig rietmoeras ecosysteem dat leefgebied is voor kritische moerasvogels. Tijdens het locatiebezoek heeft de Commissie vernomen dat de effecten van de ingrepen worden momenteel gekwantificeerd door middel van een modelstudie die gebruik maakt van het MORIA-grondwatermodel⁶. Het MER dient duidelijk te

⁴ Er loopt een project KRW-maatregelen Millingerwaard en Erlecomse waard.

⁵ In de NRD wordt specifiek het dorp Ooij genoemd, maar de effecten zullen optreden in een groter gebied.

⁶ Dit is een regionaal model. Omdat plan- en studiegebied kleiner zijn, zal het model moeten worden aangepast en opnieuw geijkt.

beschrijven welke aanpassingen er aan het grondwatermodel zijn gemaakt om het geschikt te maken voor berekeningen voor het studiegebied. De modelberekeningen dienen inzicht te geven in de relatie tussen de waterstandsdynamiek van de Waal en de waterpeilen in het plangebied en de omgeving. Geef aan welke meetgegevens worden gebruikt bij de ijking van het model. Ook dienen de modelbeperkingen en -onzekerheden en de gevolgen daarvan voor het bepalen van de effecten op de gebruiksfuncties helder te worden gemaakt. In de beantwoording van de vragen van de Commissie over het NRD (22 oktober 2021) wordt gesteld dat dit grondwatermodel ook moet kunnen worden gebruikt bij een mogelijk peilbesluit om later het streefpeil in de Erlecomse Polder te verhogen. Geef concreet aan wat hiermee wordt bedoeld. Tevens moet het effect op de waterveiligheid worden beschreven. Daar waar ingrepen in de primaire waterkering worden gedaan, moeten de effecten op bijvoorbeeld het faalmechanisme in beeld worden gebracht.

4.4 Natuur

Natuurwaarden algemeen

Beschrijf voor het voornemen en voor de varianten welke (andere) natuurwaarden kunnen worden ontwikkeld, welke inrichtings- en beheersmaatregelen daarvoor nodig zijn en beschrijf welke ecologische principes daarbij worden gebruikt⁷. Beschrijf hoe de inrichting van het rietmoeras en de overige of alternatieve natuurwaarden in de tijd plaats gaat vinden en wat dit betekent voor de snelheid waarmee de natuur zich kan ontwikkelen. Geef ook aan hoe het gebied na inrichting beheerd wordt, met name ten aanzien van het beheer van de rietvelden. Verken welke mogelijkheden er zijn om de ecologische condities voor de ontwikkeling van natuurwaarden in het gebied te optimaliseren, met name ook vanuit het hydrologische beheer van het gebied.

Natura 2000-gebied Rijntakken

Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten in de omgeving van het plangebied aanwezig zijn in Natura 2000-gebieden en in welke mate deze tijdelijk of permanent beïnvloed worden. Beoordeel op basis van een ecologische voortoets of een passende beoordeling nodig is⁸. Voeg deze passende beoordeling van het voornemen in dat geval toe aan het MER. Geef hierbij aan hoe en in welke mate de gevolgen van de varianten voor Natura 2000 afwijken van die van het voornemen. Hoewel dit in strikte zin niet nodig is in een passende beoordeling, beveelt de Commissie aan om hier ook in te gaan op de wijze waarop en de mate waarin het voornemen en de varianten bij kunnen dragen aan de realisatie van Natura 2000-doelen.

Wat zijn de gevolgen van de instelling van het waterpeil voor de natuur in de bredere omgeving van het plangebied, en op welke wijze kan dit bijdragen aan herstel of versterking van habitattypen en leefgebieden van soorten, met name in het Natura 2000-gebied Rijntakken?

Ga bij de beschrijving specifiek in op de effecten van stikstofemissie tijdens de ontgronding en geef aan op welke wijze geborgd is, bijvoorbeeld via interne saldering, dat dit niet leidt tot

⁷ De mate van detail moet zodanig zijn dat de toekomstige ecologische betekenis van het eindbeeld van de natuur duidelijk wordt en dat de verschillen tussen de varianten goed vergeleken en getoetst kunnen worden aan de doelstellingen voor het gebied.

⁸ De Wet natuurbescherming schrijft voor dat voor besluitvorming over een plan of project een passende beoordeling moet worden opgesteld wanneer op basis van een voortoets niet kan worden uitgesloten dat dit plan of project afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

nadelige effecten op stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. Neem hierbij ook de fasering van het uit productie nemen van een gedeelte van de landbouwgrond in beschouwing. Geef aan in welke mate de landbouw op de 7 hectare effect kan hebben op de natuur en op welke wijze negatieve invloeden kunnen worden voorkomen of beperkt.

Beschrijf welke maatregelen worden genomen om nadelige effecten te voorkomen en zo de omstandigheden voor behoud en herstel van stikstofgevoelige natuurwaarden te optimaliseren.

Gelders Natuurnetwerk

Geef aan welke gebieden deel uitmaken van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en wat de wezenlijke kenmerken en waarden zijn van deze gebieden. Hoe worden deze door het voornemen en de varianten in zowel de aanlegfase als de gebruiksfase in positieve of negatieve zin beïnvloed?

Beschermde soorten

Beschrijf op basis van bestaande bronnen welke beschermde en bedreigde (Rode Lijst) soorten voorkomen in het plan- en studiegebied. Indien bestaande gegevens ontoereikend zijn, beschrijf dan op basis van een habitatanalyse voor welke beschermde soorten het plangebied en omgeving een geschikt leefgebied kunnen vormen⁹. Beoordeel welke van deze soorten nadelige gevolgen kunnen hebben van de aanleg het gebruik van het gebied. Benoem welk beschermingsregime uit de Wet natuurbescherming voor deze soorten geldt. Bepaal of verbodsbepalingen overtreden (kunnen) worden, zoals het verbod op het aantasten van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef – indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden – aan of en in hoeverre de staat van instandhouding van de betreffende soort verslechtert en hoe dit door aanvullende maatregelen kan worden voorkomen. Geef ook aan wat de potenties van het plan zijn voor versterking van de omstandigheden voor beschermde soorten (buiten de Natura 2000 soorten).

4.5 Bodem- en waterkwaliteit

Beschrijf in een grondbalans de hoeveelheden en de te verwachten kwaliteit van de vrijkomende grondstromen. Maak hierbij onderscheid tussen vermarktbaar en niet vermarktbaar grondstromen. Beschrijf hoe de niet vermarktbaar grondstromen worden verwerkt.

Besteed hierbij ook aandacht aan de toplaag van de bodem die weer elders zal worden verwerkt. Geef aan hoe de niet vermarktbaar grondstromen worden verwerkt. In het geval dat verwerking in het plangebied is voorzien, beschrijf dan hoe en binnen welke kaders. Motiveer hierbij dat de kwaliteit voldoet aan de eisen die vanuit deze kaders worden gesteld. Geef aan wat het effect is van de activiteiten op de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater. Indien uit de beschrijving blijkt dat er negatieve effecten optreden, welke maatregelen worden dan tijdens en na de werkzaamheden genomen om ongewenste effecten tegen te gaan?

⁹ Het gaat primair om soorten die kenmerkend zijn voor het (toekomstig ingerichte) plangebied en omgeving. De beschikbaarheid van gegevens speelt daarin ook een rol. Selecteer daarom een lijst van soorten die aan beide criteria voldoen. Die soorten kunnen in beginsel uit alle soortengroepen met een Rode Lijst komen, maar het overzicht hoeft niet uitputtend zijn. Naast de effecten op de Rode Lijst soorten moet ook inzicht worden gegeven in hoe deze populaties (met name moerasvogels) in de Ooijpolder/Gelderse Poort mogelijk worden versterkt door het voornemen.

4.6 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf voor het studiegebied systematisch de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden. Maak duidelijk welke waarden niet en welke wel door het voornemen worden beïnvloed. Geef aan in hoeverre waardevolle elementen in de nieuwe inrichting worden opgenomen. Maak bij de beschrijving gebruik van kaarten en visualisaties. Voer de visualisaties bij voorkeur uit in de vorm van vergelijkingen tussen 'nu' en 'straks' vanaf steeds dezelfde gezichtspunten.

Een van de uitgangspunten bij de ontwerpen is de in de NRD genoemde accentuering van de ligging van de oude meander. Werk dit in het MER verder uit en geef ook hier visualisaties.

Het is van belang de negatieve effecten op bestaande landschappelijke waarden los te beschouwen van positieve effecten van het voornemen, ook in de samenvatting. Dit omdat anders uit de dan resulterende neutrale of licht negatieve score in de effectbeoordeling ten onrechte de indruk kan ontstaan, dat er geen veranderingen plaatsvinden.

4.7 Leefomgeving

Besteed aandacht aan de toegankelijkheid van het gebied. Geef aan waar gerecreëerd zal worden en waar dit zal worden ontmoedigd en welke vormen van recreatie in welk deel van het plangebied mogelijk zijn (wandelen, fietsen, vissen).

Breng gevoelige bestemmingen, zoals woningen, in beeld. Bepaal de effecten voor geluid, geur, verkeersbewegingen en veiligheid. Geef hierbij ook aan wat de veranderingen onder de grenswaarden in de vergelijking met de referentiesituatie zijn.

Beschrijf welke verbeteringen voor de leefomgeving (onder andere voor beleving, geluid en verkeersveiligheid) worden nagestreefd, tijdens de zandwinning en na realisatie van het project. Geef ook aan wat de knelpunten voor de leefomgeving zijn.

Vergelijk de oude met de nieuwe ruimtelijke structuur van het gebied: wat betekent de uitvoering en realisatie van het voornemen voor de dagelijkse beleving van omwonenden en recreanten.

5 Overige onderwerpen

5.1 Monitoring

Met het oog op de voorgestelde natuurontwikkeling van het plangebied adviseert de Commissie aan te geven hoe natuurdoelen in de toekomst worden geborgd door beheer en inrichting, bijvoorbeeld door het opstellen en inzetten van een beheerplan met bijbehorend monitoringplan. Deze monitoring moet zodanig worden uitgevoerd dat de ontwikkeling kan worden getoetst aan de beoogde ecologische ontwikkeling¹⁰. Daarin moet dan ook worden aangegeven op welke wijze het beheer wordt bijgesteld als de doelstellingen niet gehaald worden. De Commissie beveelt aan om de monitoring aan te laten sluiten op de bestaande monitoring van de aangrenzende natuurgebieden, zodat een consistent beeld van de ontwikkelingen ontstaat.

¹⁰ In ieder geval rietmoeras als leefgebied van de zogenaamde 'kritische moerasvogels'.

Monitoring kan ook relevant zijn voor opgaven en doelen ten aanzien van bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, recreatie en landschap en de effecten op het milieu. Geef in het MER aan op welke wijze en wanneer tijdens de verschillende fasen de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn.

5.2 Vorm en presentatie

De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke en leesbare legenda.

5.3 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de varianten daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van het project en de varianten, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Tjeerd Gorter (secretaris)

drs. Reinoud Kleijberg

drs. Marinus Kooiman

dr. Vincent Post

Marja van der Tas (voorzitter)

drs. Frank Wijnants

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Ontgrondingsvergunning en wijziging van bestemmingsplan

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit "De ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouw mijnen, met inbegrip van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem" (categorie 16.1 van onderdeel C van de bijlage van het Besluit m.e.r.).

Bevoegd gezag besluiten

Gedeputeerde Staten van Gelderland (ontgrondingsvergunning) en de gemeenteraad van Berg en Dal (bestemmingsplanwijziging).

Initiatiefnemer besluiten

Het college van B&W van Berg en Dal (bestemmingsplanwijziging) en K3Delta in samenwerking met Stichting Ark Natuurontwikkeling (ontgrondingsvergunning).

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 11 november 2021 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissierner.nl projectnummer [3608](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

